

केंद्र शासनाच्या सन २००६-०७ या वर्षी भारतीय
घटनेच्या अनुच्छेद क्र.२७५(१) अनुसार प्राप्त
निधीतून विविध योजना राबविण्यास मंजूरी देण्याबाबत

**महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग**

शासन निर्णय, क्रमांक जीओआय -२००६/प्र.क्र.११४/का.१७
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक : १५ जून, २००७

- वाचा :** १) शासन पत्र, आदिवासी विकास विभाग, क्र.जीओआय -२००६/प्र.क्र. ११४ /का.१७, दि.२७.९.२००६
२) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.१४०२०/४/२००६-एसजी-१ दि. १८ सप्टेंबर, २००६
३) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. बीयुडी-२००६/प्र.क्र.११/का.७ दि.१२-४-०६ व दि.१५-५-२००६
४) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्र.जीओआय-२००६/प्र.क्र.११४/का.१७, दिनांक २.११.२००६.
५) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. बीयुडी-२००७/प्र.क्र.८/का.७, दिनांक ११.४.२००७.

शासन निर्णय:- राज्यात आदिवासींच्या कल्याणासाठी विविध योजना राबविण्यासाठी केंद्र शासनकडून भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद क्र.२७५(१) योजनेतर्गत निधी प्राप्त होतो. त्याप्रमाणे सन २००६-०७ या वर्षासाठी भारतीय घटनेच्या अनुच्छेद क्र.२७५ (१) योजनेतर्गत केंद्र शासनास रु.३३,११,००,०००/- इतक्या रकमेचा प्रस्ताव पाठविण्यात आला. त्या रकमेपैकी रु.१६,५५,५०,०००/- इतका निधी शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्रमांक जीओआय-२००६/प्र.क्र.११४/का.१७, दिनांक २.११.२००६ अन्वये खर्च करण्यास मंजूरी दिली आहे. आता केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १४०२०/४/२००६-एसजी-१, दि.१६.३.२००७ अन्वये रु. ७,३२,८५,०००/- निधी प्राप्त झाला आहे. त्यापैकी रु. ४,०९,३०,०००/- (रुपये चार कोटी, नऊ लाख, तीस हजार फक्त) इतका निधी खालील प्रमाणे खर्च करण्यास शासन मंजूरी देण्यात येत आहे :-

अ.क्र	कामाचे विवरण	लाभार्थी	एकूण रक्कम रुपये लाखात
१	शासकीय आश्रमशाळेच्या क्रिडांगणाचा विकास करणे व जिमखान्याचे बांधकाम करणे	४१	१२३.००
२	शासकीय आश्रमशाळेच्या ठिकाणी ग्रंथालयाचे बांधकाम करणे	४६	२३०.००
३	काजू प्रक्रीया उद्योग करणा-या सहकारी संस्थांना आर्थिक मदत देणे	२	७.००
४	लघु उपसा सिंचन योजना	१९	१९.००
५	डायव्हेशन डॅम / चेक डॅम बनविणे	२	७.२०
६	मल्टी क्रॉप शेडर मशीनचा पुरवठा करणे	४७	१४.१०
९	तुषार जलसिंचन संच पुरविणे	३६	९.००
	एकूण		४०९.३०

९

२. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पात भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत रकमेसाठी एकत्रित रु.५५,००,००,०००/-ची तरतूद करण्यात आली असून, शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, बीयुडी-२००६/प्र.क्र.८/का.७, दि.११-४-२००७ अन्वये आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात आलेली आहे. केंद्र शासनाने दिनांक १६.३.२००७ च्या पत्रान्वये वितरीत केलेल्या रुपये ७,३२,८५,०००/- एवढ्या निधीपैकी रु. ४,०९,३०,०००/- एवढा निधी आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात आलेला आहे. तो निधी अंमलबजावणी अधिका-यांना वितरित करण्यास व त्यांनी तो खर्च करण्यास शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

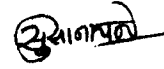
३. सदर निधी खर्चाबाबत एकूण गोषवारा विवरणपत्र -१ मध्ये नमूद केला आहे. तदनुसार आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांनी सर्व प्रकल्प अधिका-यांना योजनानिहाय, लोकसंख्येच्या प्रमाणात आदिवासी क्षेत्र, ओटीएसपी, माडा/मिनीमाडा, आदिम क्षेत्रात अनुदानाचे वितरण करावे. तसेच योजनानिहाय कार्यवाही परिशिष्ट-१ ते ७ प्रमाणे करण्यात यावी. या योजनांचा मासिक प्रगतीचा अहवालही सादर करावा.

४. योजनेच्या खर्चात बचत झाल्यास किंवा थोडी वाढ झाल्यास त्याबाबत लक्षांक कमी करण्याचा आयुक्त आदिवासी विकास, नाशिक यांना अधिकार प्रदान करण्यात येत आहे मात्र, त्यांनी कोणत्याही नवीन योजनेसाठी यातील निधी खर्च करता कामा नये.

५. सदरचा खर्च मागणी क्र.टी-५, "२२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण- पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - जनजाती क्षेत्र उपयोजना - १०२ - आर्थिक विकास (०६) (०१)भारत सरकारच्या संविधान २७५(१) अन्वये केंद्रीय सहाय्य- (२२२५ २४२४)-३३ अर्थसहाय्य" या लेखाशिर्षाखाली मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानातून आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांनी दर्शविलेल्या कॅश-फ्लोप्रमाणे करण्यात यावा.

६. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासन वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र.२००७०६०५१५३४००००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु. सा. नाचणे)
कार्यासन अधिकारी

प्रति,

आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक (५ प्रति)

आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे

अपर आयुक्त, आदिवासी विकास (प्रत्येकी २ प्रति) ठाणे, / नाशिक/ अमरावती/ नागपूर

मा.मंत्री (आदिवासी विकास), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सर्व जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन अधिकारी

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प

महालेखापाल (लेखापरिक्षा) (लेखा व अनुज्ञेयता) १ /२ महाराष्ट्र, मुंबई /नागपूर

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

उप सचिव सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई

अवर सचिव, (व्यय-१४), कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प-१७) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी कार्यासन ६, ७, ११, १२, १३, १४, १६ आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती (का.१७), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१.	योजनेचे नांव	शासकीय आश्रमशाळांचे क्रिडांगण विकास व व्यायामशाळा बांधकाम
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	एकुण ४९ शासकीय आश्रमशाळा
३.	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	एका शाळेसाठी रु.३.०० लाख याप्रमाणे ४९ शाळेकरीता एकुण रु.१२३.०० लाख खर्च अपेक्षित आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प/ बेरोजगार अभियंता संघटना/ स्वयंसेवी संस्था
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी विद्यार्थ्यांमध्ये उपजत असलेला क्रिडा गुणांचे संवर्धन व विकास करण्याच्या हेतूने शासकीय आश्रमशाळांच्या क्रिडांगणांचा विकास करून त्यावर क्रिकेट, कबड्डी, खो-खा वंगरे राष्ट्रीय खेळाच्या सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. तसेच सदरच्या क्रिडांगणावर व्यायामशाळेचे बांधकाम करून त्यामध्ये अध्यावत व्यायाम साधने उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. सदर आवश्यकता विचारात घेवून आश्रमशाळेतील मुलांच्या क्रिडागुणांचा विकास करण्याच्या हेतूने प्रस्तुत प्रकल्प प्रस्तावित आहे.
७.	योजनेची कार्यपद्धती	सदर योजने-अंतर्गत आश्रमशाळांतील क्रिडांगणांचा विकास करून त्या ठिकाणी अध्यावत व्यायामशाळेचे बांधकाम करण्याकरीता विहीत कार्यपद्धतीचा अवलंब करून ठेकेदार निश्चित करण्यात येईल. सदर ठेकेदाराकडून क्रिडाविभागाने मंजूर केलेल्या इमारत आकृतीबद्धाप्रमाणे व्यायाम शाळेचे बांधकाम करून घेण्यात येईल तसेच क्रिडा विभागाच्या निकषाप्रमाणे क्रिडांगणाचा विकास करून घेण्यात येईल. व्यायामशाळेत पुरविण्यात येणा-या व्यायाम साधनांची खरेदी प्रकल्प अधिकारी विहीत कार्यपद्धतीचा अवलंब करून करतील
८.	योजनेचा कालावधी	सन-२००७-०८
९.	योजनेच्या अटी शर्ती	१) ज्या शासकीय आश्रमशाळाना मालकीचा जमिन उपलब्ध आहे अशा शाळांचीच निवड करण्यात येईल. २) क्रिडाविभागाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार क्रिडांगणाचा विकास व व्यायामशाळेचे बांधकाम करण्यात येईल. ३) संबंधित शाळेतील क्रिडाशिक्षकांशी चर्चा करून व्यायाम साधनांची व क्रिडासाहित्य निवड करण्यात येईल. ४) प्रकल्प अधिकारी व ठेकेदार यांच्यात क्रिडांगण व व्यायामशाळा बांधकामासंबंधी करारनामा करण्यात येईल. ५) सदर उपक्रम प्रकल्प अधिका-यांच्या देखरेखीखाली पूर्ण करण्यात येईल. प्रकल्प पूर्तीची संपूर्ण जबाबदारी प्रकल्प अधिकारी यांची राहिल. ६) प्रकल्प अधिकारी, एआविप्र हे सदर योजनेचा वेळोवेळी आढावा घेऊन योजनेवर झालेल्या खर्चाविषयी व प्रगतीविषयी मासिक / त्रैमासिक खर्च अहवाल व निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील. ७. योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत येईल.

१.	योजनेचे नांव -	शासकीय आश्रमशाळांमध्ये ग्रंथालय इमारत स्थापना व इमारत बांधकाम
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	एकुण-४६
३.	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	ग्रंथालय इमारत बांधकामास रु.४.०० लाख व ग्रंथ खरेदी, फर्निचर व इतर अनुषंगीक खर्च रु.१.०० लाख या प्रमाणे १ ग्रंथालयास रु.५.०० लाख असे एकुण ४६ शाळांसाठी रु.२३०.०० लाख खर्च अपेक्षित आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, स्वयंसेवी संस्था, बेरोजगार अभियंता संघटना
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	<p>शासकीय आश्रमशाळेतील आदिवासी विद्यार्थ्यांना शालेय शिक्षणाबरोबर अवांतर वाचनातून विविध विषयांचे ज्ञान व्हावे याकरीता ग्रंथालय स्थापना प्रस्तावित आहे. सदर ग्रंथालयात शेती, लोकशिक्षण, तंत्रज्ञान, राष्ट्रीय खेळ, क्रिडास्पर्धा, सामाजिक समस्या, आत्मचरित्र, स्पर्धा परिक्षाविषयक मासिके/ पुस्तके आदिवासी जमाती व त्यांच्या चालीरिती, सदर जमातीसाठी शासकीय योजना माहितीपत्रके, पुस्तके उपलब्ध करून देण्यात येतील. तसेच जिल्हास्तरावरील वर्तमानपत्र, मासिके, साप्ताहिके, तसेच एस.एस.सी/एच.एस.सी बोर्ड परिक्षा नमुना प्रश्नपत्रिका संच, वर्गाचे क्रमिक पुस्तकांचे संच ग्रंथालयात ठेवण्यात येतील. सदरच्या सर्व ग्रंथ साहित्याच्या वाचनाची वेळ निश्चित करून प्रत्येक विद्यार्थ्यास वाचनाची संधी उपलब्ध करून देण्यात येईल.</p> <p>ग्रंथ वाचनाचे वातावरण निर्माण व्हावे याकरीता शाळेच्या आवारात ग्रंथालयाची स्वतंत्र इमारत बांधण्यात येईल. त्यामुळे शासकीय आश्रमशाळेतील ग्रंथालयाचे स्वतंत्र अस्तित्व राहील. याच इमारतीत ग्रंथ वाचन कक्ष, वर्तमानपत्र वाचनकक्ष व शालेय अभ्यासकक्ष सुविधा ठेवण्यात येईल.</p>
७.	योजनेची कार्यपद्धती	प्रत्येक शासकीय आश्रमशाळेत उपलब्ध जमिनीवर मुख्याध्यापक कक्षापासून जवळ/ लगत ग्रंथालय इमारतीचे बांधकाम करण्यात येईल. सदर बांधकामाकरीता इमारत आराखडा शासनाकडून मंजूर करून घेण्यात येईल. त्यानुसार इमारतीचे बांधकाम करण्याकरीता संबंधित प्रकल्प अधिकारी विहीत कार्यपद्धतीचा अवलंब करून ठेकेदार निश्चित करतील. संचालनालयाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार सदर ग्रंथालयासाठी ग्रंथ खरेदी, फर्निचर खरेदी, मासिके, साप्ताहिके, दैनिके सुरु करणे आवश्यक नोंदवहया इ. बाबतची कार्यवाही संबंधित मुख्याध्यापक करतील. ग्रंथ देवाणा-देवाणचे कामाकाजाची जबाबदारी शाळेतील एखाद्या शिक्षकावर व लिपीक व शिपाई यांच्यावर सोपविण्यात येईल.
८.	योजनेचा कालावधी	सन २००७-०८-५

१	योजनेच्या अटी शर्ती	<p>१) शालेय कामकाजावर परिणाम होणार नाही अशा पध्दतीने मुख्याध्यापक ग्रंथालयाची वेळ निश्चित करतील.</p> <p>२) ग्रंथालयाचे कामकाज पाहणे करीता संबंधीत शाळेतील शिक्षक, लिपीक व शिपाई यांच्यावर जबाबदारी सोपविण्यात येईल.</p> <p>३) ग्रंथालय इनारतीचे बांधकाम शासनमान्य आकृतीबंधानुसार करण्यात येईल.</p> <p>४) ग्रंथ निश्चिती व ग्रंथ नोंदवहया बाबत ग्रंथालय संचालनालयाच्या मार्गदर्शक सुचना विचारात घेतल्या जातील.</p> <p>५) संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांचे मार्फत विहीत कार्यपध्दतीचा अवलंब करून ग्रंथ, फर्निचर, स्टेशनरी, मासिक, इ. आवश्यक त्या बाबींची खरेदी केली जाईल.</p> <p>६) इमारत बांधकामाबाबत संबंधित ठेकेदाराशी प्रकल्प अधिकारी/ मुख्याध्यापक हे संयुक्त करारनामा करतील. इमारतीचे बांधकाम संबंधीत प्रकल्प अधिकारी व मुख्याध्यापक यांचे देखरेखीखाली करण्यात येईल.</p> <p>७) आश्रमशाळेचा प्रत्येक विद्यार्थ्याची ग्रंथालयात येवुन ग्रंथ वाचनाचा लाभ होईल या दृष्टीने सर्व वर्ग शिक्षक नियोजन करतील व नियोजनाप्रमाणे सर्व विद्यार्थ्यांना ग्रंथालयाचा लाभ देतील.</p> <p>८) ग्रंथालयातील ग्रंथ वाचना बाबतचा मासिक अहवाल संबंधीत मुख्याध्यापकांमार्फत प्रकल्प अधिकारी यांचेकडे दरमहा वेळोवेळी सादर करतील.</p> <p>९) प्रकल्प अधिकारी, एआविप्र हे सदर योजनेचा वेळोवेळी आढावा घेऊन योजनेवर झालेल्या खर्चाविषयी व प्रगतीविषयी मासिक / त्रैमासिक खर्च अहवाल व निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील.</p> <p>१०) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत येईल.</p>
---	---------------------	---

परिशिष्ट-३

भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१	योजनेचे नाव	आदिवासी सहकारी संस्थांना काजुप्रक्रियेसाठी अर्थसहाय्य देणे
२	योजनेतील युनिट संख्या	२
३	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	प्रत्येक सहकारी संस्थेस रु. ३,५०,०००/- प्रमाणे २ संस्थांना एकूण रु. ७,००,०००/-
४	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
५	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६	योजनेचा उद्देश / हेतू	आदिवासी भागात काजू प्रक्रीया उद्योगास चालना देणे व रोजगार देणे
७	लाभार्थी निवड पध्दती	आदिवासी भागात काम करणा-या काजू उत्पादन प्रक्रीया, विक्री, यातील कुटुंबिय
८	योजनेची कार्यपध्दती	१. प्रकल्प अधिकारी, आदिवासी विकास हे लाभार्थ्यांची निवड करतील. २. सदर प्रकल्प BAIF च्या मदतीने करतील ३. BAIF मार्फत प्रशिक्षण दिले जाईल ४. प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्रकल्प हे सदर योजनेचा वेळोवेळी आढावा घेऊन योजनेवर झालेल्या खर्चाविषयी व प्रगतीविषयी मासिक / त्रैमासिक खर्च अहवाल व निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील. ५. ५० टक्के रक्कम या योजनेच्या सुरवातीस व उरलेली ५० टक्के रक्कम कामाची प्रगती पाहून देण्यात येईल. ६. या सहकारी संस्थेत आदिवासी शेतकरीच असतील व ते या योजनेनंतर नफा समप्रमाणात वाटून घेतील.
९	योजनेचा कालावधी	सन २००७-२००८
१०	योजनेच्या अटी व शर्ती	१. नोंदणीकृत सहकारीसंस्थेने नियम व अटीचे पालन करावे २. सहकारी संस्थेने सर्व कागदपत्रे स्थानिक / विभागीय निरीक्षक / प्राधिकारी यांच्या तपासणीसाठी आवश्यकतेप्रमाणे उपलब्ध करून द्यावे. ३. लाभार्थी संस्थेने दरमहा प्रगती अहवाल संबंधीत प्रकल्प अधिकाऱ्यांना सादर करावा. ४. प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्रकल्प, हे सदर योजनेचा वेळोवेळी आढावा घेऊन योजनेवर झालेल्या खर्चाविषयी व प्रगतीविषयी मासिक / त्रैमासिक खर्च अहवाल व निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त आणि अपर आयुक्त, आ. वि. यांना सादर करतील. ५. योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यांस लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रीय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत येईल.

परिशिष्ट-४

भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१	योजनेचे नांव	४ ते ५ सामुहिक गटातील अनुसूचित जमातीच्या शेतक-यांना सिंचनासाठी लघुउपसा सिंचन योजना राबविणे
२	योजनेतील युनिट संख्या	१९ युनिट
३	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	५ ते १० अश्वशक्तीच्या विजपंप अथवा तेलपंप, पी.व्ही.सी.पाईप, स्टार्टर, मेन स्वीचपेटी, केबल, मजुरी इत्यादीसह एक युनिट रु. १.०० ला प्रमाणे १९ युनिटसाठी एकूण रु. १९.०० लाख निधी प्रस्तावित आहे.
४	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, कार्यकारी अभियंता, लघुपाटबंधारे, जिल्हा परिषद विभाग
५	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६	योजनेचा उद्देश / हेतू	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील भौगोलिक परिस्थितीमुळे आणि दुर्गमतेमुळे ज्या परिसरात मोठ्या प्रमाणात उपसा जलसिंचन योजना राबविणे शक्य नाही अशा ठिकाणी ५ ते १० अनुसूचित जमातीच्या / आदिम शेतक-यांच्या मालकी गटास लागून असलेली साधारण: १० ते ५० एकर जमिन सिंचन खाली आणण्यास ५ ते १० अश्वशक्ती क्षमतेचा विजपंप किंवा तेलपंप व पाईप लाईन करिता पी.व्ही.सी पाईप दिल्यास अशा शेतक-यांची शेतजमिन ओलीताखाली येवुन त्यांचा आर्थिक विकास होण्यास मदत होईल.
७	लाभार्थी निवड पद्धती	प्रकल्प अधिकारी हे योजनेच्या अटी व शर्तीनुसार अनुसूचित जमाती / आदिम लाभार्थ्यांची निवड करतील.
८	योजनेची कार्यपद्धती	सदर योजनेसाठी ठरवून दिलेल्या लक्षांकाप्रमाणे लागणारा निधी संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्यामार्फत प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात येईल. लाभार्थी गट निश्चित करुन व लघुउपसासिंचन योजनेच्या पाण्याचे स्त्रोत निश्चित करुन योजनेचे अंदाजपत्रक तयार होताच व आवश्यकत्या ठिकाणी पाणी उचलण्याचा परवाना सक्षम अधिका-यांकडून प्राप्त होताच संबंधित प्रकल्प अधिकारी हे लाभार्थी गटास योजनेचे लाभक्षेत्र व पाण्याच्या स्त्रोताची क्षमता यावर आधारीत कमी जास्त अश्वशक्तीचे विजपंप अथवा तेलपंप पाईप व इतर साहित्य दरकरारानुसार खरेदी करुन देतील. विद्युतपंप देण्यापूर्वी योजनेच्या नियोजित ठिकाणी विद्युत पुरवठा होऊ शकतो किंवा नाही याबाबत विजमंडळाकडून दाखला घेणे.
९	योजनेचा कालावधी	सन २००७-२००८
१०	योजनेच्या अटी शर्ती	१. लाभार्थ्यांची शेत जमिन लाभक्षेत्रात असावी व त्यांचे नावे असलेला ७/१२ उतारा असणे आवश्यक आहे. तसेच त्याची जमीन कमीत कमी १ एकर असावी.

२. योजना कार्यान्वीत झाल्यानंतर सदरची ओलीताखाली असलेली जमीन लाभार्थ्यास विकता येणार नाही.
३. सदर योजना मंजूर करून राबविण्यापूर्वी संबंधित यंत्रणेने पाणी उचलण्यास सक्षम अधिका-याची परवानगी घेणे आवश्यक आहे.
४. लाभार्थ्याची स्वतःची विहीर / बोअरवेल आहे किंवा नाही याची खात्री प्रकल्प अधिकारी यांनी करावी, डोह, नदी, पाझरतलाव येथून पाणी उचलणेची माहिती / प्रस्ताव सादर करावा.
५. पाण्याच्या स्रोताच्या क्षमतेसंबंधी भुजलसर्व्हेक्षण व विकास यंत्रणेचे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक आहे. संबंधित लाभार्थ्यापैकी ८० टक्के लाभार्थी हे वार्षिक रु.२०,०००/- च्या मर्यादेत उत्पन्न असलेले अनुसूचित जमातीचे कुटुंबातील असावे.
६. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी महिन्यातून किमान एकवेळा या प्रकल्पाच्या ठिकाणी भेट द्यावी.
७. योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रीय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत येईल.
८. प्रकल्प अधिकारी हे सदर योजनेच्या कामाचा आढावा घेऊन प्रगती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील.

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१.	योजनेचे नांव	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात वळण बंधारे, चेकडॅम, सिमेंट बंधारे बांधकाम करणे
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	२ कामे (नाशिक व ठाणे विभाग)
३.	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	नाशिक व ठाणे विभागातील प्रस्तावित एकुण २ कामासाठी रु.७.२० लक्ष निधी अपेक्षित आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	जिल्हा कृषी अधिकारी / प्रकल्प अधिकारी एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	<p>आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात पर्जन्यमान अधिक असते तरी देखील शेतीसाठी, पिण्यासाठी व इतर वापरासाठी आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात पाण्याची कमतरता भासते. सदर बाबींचा विचार केला असता असे निदर्शनास येते की, आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात पडणा-या पावसाचे पाणी अधिक प्रमाणात वाहून जाते. ज्या प्रमाणात पाणी अडविणे आवश्यक आहे त्या प्रमाणात पाणी अडविण्यासाठी समतल बांध, बाध बंधीस्ती, नालाबांध , पाझरतलाव, गॅबीयन बंधारे, भुमिगत बंधारे, अपवाहन बंधारे, शेततळे, साठवण बंधारे अशा विविध उपाययोजना करणे आवश्यक असते. यामुळे जमिनीतील पाण्याची पातळी उंचावते तसेच नजीकच्या विहीरींना पाणी वाढते व शेतीसाठी, वनीकरण, पिण्यासाठी, वैगैरे सर्व वापरासाठी पाणी उपयोगात आणता येईल. त्याचबरोबर नातीची धुप थांबविण्यास या उपाययोजनांमुळे मदत होत असते.</p> <p>अशा उपयुक्त उपाययोजनांपैकी काही निवडक पाणलोट क्षेत्रात सिमेंट नाला, बांध, वळणबंधारे व चेकडॅम या उपाययोजना मृद व जलसंधारणाच्या हेतूने प्रस्तावित आहे. सदर बांधा-यांमधून बांधा-या लागत असलेल्या आदिवासी शेतकऱ्याला तात्पुरत्या स्वरूपाची सिंचनाची सोय व्हावी या उदात्त हेतूने योजना प्रस्तावित आहे.</p>
७.	लाभार्थी निवड पध्दती	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प / कृषी अधिकारी व लघुपाटबंधारे विभागाचे अधिकारी हे योजनेतील प्रस्तावित बांधाऱ्याची स्थान निश्चिती करतील, व त्यानुसार पुढील कार्यवाही करण्याचा निर्णय घेतील.
८.	योजनेची कार्यपध्दती	प्रस्तुत योजना पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमाशी निगडित असल्याने कृषी विभाग लघुपाटबंधारे विभाग, व तत्सम विभागांनी तयार केलेल्या व मंजूर असलेल्या परंतु निधी उपलब्ध होणार नसलेल्या पाणलोट क्षेत्र विकास आराखड्यातील गॅबीयन बंधारे, चेकडॅम, वळण बंधारे व सिमेंट बंधारे बांधण्याचे काम या योजने अंतर्गत हाती घेण्यात येईल. जेणेकरून पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमाचा हेतू सफल होवून स्थानिक आदिवासी शेतकऱ्यांना सिंचन सुविधा उपलब्ध होण्यास मदत होईल. योजने अंतर्गत प्रस्तुत कामे करण्या करिता संबंधीत विभाग व प्रकल्प अधिकारी हे संयुक्तरित्या ठेकेदार निश्चित करतील. काम पूर्ण करण्याची जबाबदारी संबंधीत विभागाची प्रकल्प अधिकारी,

१.	योजनेचा कालावधी	सन-२००७-२००८
१०	योजनेच्या अटी शर्ती	<p>१) प्रस्तावित कामे ही मंजूर पाणलोट क्षेत्रात करण्यात येतील.</p> <p>२) प्रकल्प अधिकारी यांनी प्रस्तावित कामे निर्धारित वेळेत पूर्ण करून घेणे बंधनकारक राहिल.</p> <p>३) काम करणा-या यंत्रणेने प्राप्त निधी मंजूर कामांसाठीच वापरून काम पूर्ण होताच कार्यपुर्ती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांना सादर करणे बंधनकारक राहिल.</p> <p>४) संबंधीत यंत्रणेने योजनेतील बंधा-यांमधून आदिवासी शेतक-यांना नियमानुसार सिंचनाकरिता पाणी परवानगी देणे आवश्यक राहिल.</p> <p>५) काम करणा-या संबंधीत यंत्रणेने दरमहा कामाचा प्रगती अहवाल संबंधीत प्रकल्प अधिकारी, अपर आयुक्त व आयुक्त आदिवासी विकास या कार्यालयास सादर करणे बंधनकारक राहिल.</p> <p>६) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत येईल.</p>

१.	योजनेचे नांव -	आदिवासीना रव्यरोजगारासाठी मल्टीक्रॉप प्रेशर मशिन पुरवठा करणे.
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	एकुण ४७ लाभार्थीसाठी ४७ यंत्र
३.	योजनेसाठी देणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	एका यंत्रासाठी रु.३०,०००/- प्रमाणे एकुण ४७ यंत्रांसाठी रु.१४.१० लक्ष निधी अपेक्षित आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात भात या पिका बरोबरच ज्वारी, बाजरी, गहू, हरभरा व इतर विविध पिके घेतली जातात. पिक तयार झाल्यानंतर कापणी करुन पारंपारिक पध्दतीने त्याची मळणी करुन धान्य तयार केले जाते. मळणीसाठी खळे (टणक जागा) तयार करावे लागते. त्यावर बंलाच्या सहाय्याने मळणी करुन धान्य तयार केले जाते. मळणी नंतर पुन्हा उफणणी करावी लागते तेव्हा धान्य तयार होते. त्यामुळे सदर कामास वेळ व मनुष्यबळ अधिक लागते. व मळणी करणे अधिक खर्चीक होते. त्यामुळे आदिवासी शेतक-यांच्या मळणी करीता लागणारा वेळ वाचावा व त्यांना कमीत कमी खर्चात धान्य तयार होवुन मिळावे आणि त्यांच्यात बेरोजगार आदिवासी युवकांना स्थानिक पातळीवर रोजगार उपलब्ध व्हावा या हेतूने तसेच अनेक पिकांची मळणी व उफणणी करुन धान्य तयार करुन देणारे बहुउद्देशिय मळणी यंत्र पुरवठा करणे प्रस्तावित आहे. यामुळे बेरोजगार आदिवासी युवकांना स्थानिक पातळीवर रोजगार उपलब्ध होवुन त्यांच्या कुटुंबाच्या आर्थिक उत्पन्नात भर पडेल. तसेच स्थानिक पातळीवर आदिवासी शेतक-यांना उपयुक्त सुविधा उपलब्ध होईल.
७.	लाभार्थी निवड पध्दती	आदिवासी उपयोजना कार्यक्षेत्रात ज्या गावाच्या शिवारात विविध पिके घेतली जातात अशा गावातील आदिवासी बेरोजगार युवकांना संबंधित प्रकल्प अधिकारी हे निवड करतील.
८.	योजनेची कार्यपध्दती	प्रकल्प अधिकारी यांनी निवड केलेल्या आदिवासी युवकांना महाराष्ट्र लघुद्योग विकास महामंडळ अथवा महाराष्ट्र राज्य उद्योग विकास महामंडळ यांनी निश्चित केलेल्या दरकरारानुसार प्रस्तुत मळणीयंत्र खरेदी करुन पुरवठा करण्यात येतील. दरकरार उपलब्ध नसल्यास विहीत कार्यपध्दतीचा अवलंब करुन खरेदी करण्यात येईल. बेरोजगार युवक योजनेतून मिळालेल्या यंत्राच्या सहाय्याने गावातील आदिवासी शेतक-यांना धान्य मळणीच्या सुविधा उपलब्ध करुन देतील व त्याबद्दल्यात संबंधित शेतक-याकडून उचित शुल्क/ भाडे घेवुन अर्थाजन करतील. सदरची यंत्र कायम स्वरुपी वापरात आहे किंवा कसे, युवकांना कितपत रोजगार उपलब्ध झाला त्यांना काही अडचणी आहेत काय इत्यादी बाबत प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत पाठपुरावा करण्यात येईल.
९.	योजनेचा कालावधी	-- ९२ सन २००७ - ०८

१०	योजनेच्या अटी शर्ती	<p>१) योजनेचा लाभार्थी हा बेरोजगार आदिवासी युवक असावा.</p> <p>२) त्याच्या गावात व परिसरात विद्युतीकरणाची सुविधा असावी.</p> <p>३) मळणी यंत्रासाठी फिरता विजपुरवठा उपलब्ध करून घेणेसाठी लाभार्थ्याने विद्युत वितरण कंपनीकडे अर्ज सादर करणे बंधनकारक राहील.</p> <p>४) लाभार्थ्यास मळणी यंत्राच्या व्यतिरिक्त अन्य कोणतीही सुविधा देय राहणार नाही. त्याने यंत्राचा वापर करून आदिवासी शेतक-यांना धान्य मळणी सुविधा पुरवून स्वयंरोजगार करणे बंधनकारक राहील. त्यास यंत्र विक्री करता येणार नाही.</p> <p>५) यंत्र पुरवठा करणारी यंत्रणा यंत्र चालविणे बाबत व त्यामध्ये वेळोवेळी येणा-या संभाव्य अडचणीबाबत लाभार्थ्यास मार्गदर्शन करेल.</p> <p>६) योजना अंमलबजावणी व योजनेच्या फलनिष्पत्तीची माहिती संकलनाची जबाबदारी संबंधीत प्रकल्प अधिकारी याची राहील.</p> <p>७) प्रकल्प अधिकारी यांनी दिलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र विहीत नमुन्यात आयुक्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करावे.</p> <p>८) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणे येईल.</p>
----	---------------------	---

१	योजनेचे नांव	अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांना तुषारसिंचन संघ पुरविणे.																																																																							
२	योजनेतील लाभार्थी लक्षांक/गट	लाभार्थी- ३६																																																																							
३	योजनेसाठी येणाऱ्या खर्चाचे अंदाजपत्रक	<p>प्रस्तुत योजनेत एका आदिवासी शेतकऱ्याला खालील तपशिला प्रमाणे तुषारसिंचन संघ पुरविण्यात येईल.</p> <p>रु.२५,०००/- प्रती लाभार्थी प्रमाणे एकूण ३६ लाभार्थ्यांसाठी एकूण रु.९.०० लाख निधी अपेक्षित आहे.</p> <p>तुषारसिंचन तपशिल</p> <table><tr><th>अ. क्र.</th><th>साहित्य तपशिल</th><th>साईज</th><th>नग संख्या</th><th>दर</th><th>एकूण रक्कम</th></tr><tr><td>1</td><td>HDPE Sprinkler Pipe 3.2 Kg/cm Pressure</td><td>75 mm</td><td>29</td><td>570</td><td>16530</td></tr><tr><td>2</td><td>Sprinkler model m-20</td><td>-</td><td>8</td><td>385</td><td>3080</td></tr><tr><td>3</td><td>20 mm Riser Pipe 90 cm</td><td>20 mm</td><td>8</td><td>70</td><td>560</td></tr><tr><td>4</td><td>Sprinkler Adopter</td><td>75 mm</td><td>8</td><td>380</td><td>3040</td></tr><tr><td>5</td><td>Sprinkler Screw Coupler</td><td>75 mm</td><td>1</td><td>275</td><td>275</td></tr><tr><td>6</td><td>HDPE Bend 90 Sprinkler</td><td>75 mm</td><td>1</td><td>295</td><td>295</td></tr><tr><td>7</td><td>HDPE End Stop</td><td>75 mm</td><td>1</td><td>100</td><td>100</td></tr><tr><td>8</td><td>Pressure Gauge</td><td>-</td><td>1</td><td>120</td><td>120</td></tr><tr><td>9</td><td>HDPE Tee</td><td>75 mm</td><td>1</td><td>385</td><td>385</td></tr><tr><td colspan="5">Total</td><td>24385</td></tr></table>						अ. क्र.	साहित्य तपशिल	साईज	नग संख्या	दर	एकूण रक्कम	1	HDPE Sprinkler Pipe 3.2 Kg/cm Pressure	75 mm	29	570	16530	2	Sprinkler model m-20	-	8	385	3080	3	20 mm Riser Pipe 90 cm	20 mm	8	70	560	4	Sprinkler Adopter	75 mm	8	380	3040	5	Sprinkler Screw Coupler	75 mm	1	275	275	6	HDPE Bend 90 Sprinkler	75 mm	1	295	295	7	HDPE End Stop	75 mm	1	100	100	8	Pressure Gauge	-	1	120	120	9	HDPE Tee	75 mm	1	385	385	Total					24385
अ. क्र.	साहित्य तपशिल	साईज	नग संख्या	दर	एकूण रक्कम																																																																				
1	HDPE Sprinkler Pipe 3.2 Kg/cm Pressure	75 mm	29	570	16530																																																																				
2	Sprinkler model m-20	-	8	385	3080																																																																				
3	20 mm Riser Pipe 90 cm	20 mm	8	70	560																																																																				
4	Sprinkler Adopter	75 mm	8	380	3040																																																																				
5	Sprinkler Screw Coupler	75 mm	1	275	275																																																																				
6	HDPE Bend 90 Sprinkler	75 mm	1	295	295																																																																				
7	HDPE End Stop	75 mm	1	100	100																																																																				
8	Pressure Gauge	-	1	120	120																																																																				
9	HDPE Tee	75 mm	1	385	385																																																																				
Total					24385																																																																				
४	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प																																																																							
५	नियंत्रक अधिकारी	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास																																																																							
६	योजनेचा उद्देश / हेतु	<p>आदिवासी शेतकऱ्यांचे जास्तीत जास्त लागवडीलायक क्षेत्र ओलीताखाली यावे याकरीता आदिवासी विकास विभागामार्फत १०० टक्के अनुदानावर विजपंप व तेलपंप पुरवठा करण्याची योजना राबविण्यात येते. आजपर्यंत सदर योजनेमुळे हजारो आदिवासी शेतकऱ्यांच्या सिंचनक्षेत्रात वाढ करण्यास मदत झाली आहे. सदर शेतकऱ्यांपैकी ज्या शेतकऱ्यांच्या विहीरीला किंवा पाण्याच्या स्रोतात ८ ते १२ महिने पाणी राहत असेल अशा शेतकऱ्यांपैकी फळभाज्या, पालेभाज्या व तत्सम कमी पाण्याची पिके घेण्यास उत्सुक असलेल्या शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नात वाढ करण्याच्या हेतूने व कमी पाण्याचे त्यांचे अधिक क्षेत्र ओलीताखाली आणण्यासाठी तुषारसिंचन संघ पुरविणे प्रस्तावित आहे.</p>																																																																							

७	योजनेची कार्यपद्धती	विजपंप, तेलपंप धारक आदिवासी शेतकऱ्यांना महाराष्ट्र उद्योग विकास महामंडळ, किंवा उत्तम मंडळाकडून निश्चित केलेल्या दरकरारा नुसार तुषारसिंचन संच पुरवठा करणेत येईल. दरकराराने निश्चित करून देण्यात आलेल्या एजन्सी मार्फत अथवा याप्रकरणी तांत्रिक ज्ञान असलेल्या व्यक्ती/ संस्था यांचे सहाय्य घेऊन सदर योजना कार्यान्वित करण्यात येईल. सदर संस्था नियमित कार्यान्वित राहिल या दृष्टीने प्रकल्प अधिकारी मार्फत स्थानभेटी देऊन पाठपुरावा करण्यात येईल.
८	लाभार्थी निवड	किमान १ ते ५ एकर लागवडीलायक क्षेत्र असलेल्या शेती व्यवसाय करण्यास उत्सुक आदिवासी शेतकऱ्यांची लाभार्थी म्हणून प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत निवड केली जाईल.
९	योजनेचा कालावधी	सन-२००९-२०१०
१०	योजनेच्या अटी शर्ती	१) लाभार्थी विहीर/ विजपंप/ तेलपंप धारक आदिवासी शेतकरी असावा. २) दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थ्यांना प्राधान्य देण्यात येईल. ३) योजने अंतर्गत पुरवठा करावयाच्या तुषारसिंचन संच दरकराराने खरेदी करून लाभार्थीस पुरवठा करणे आवश्यक राहिल. ४) योजने अंतर्गत लाभार्थ्यांस देण्यात येणारा संच ज्या कारणास्तव देण्यात आला त्याच कारणास्तव वारण्यात येणार असल्याबाबत व अन्य इसमास विकला जाणार नसल्या संबंधी लाभार्थ्यांकडून करारनामा करून घेणे बंधनकारक राहिल. ५) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यांस लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत येईल. ६) प्रकल्प अधिकारी यांनी सदर योजनेसाठी दिलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र व प्रगतो अहवाल आयुक्त, आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना वळावळी सादर करावा.